

In de ban van het verleden

THIEU WAGEMANS

Opiniebijdrage Dagblad de Limburger 17 juni 2020

In Limburg is wederom de discussie actueel over de toekomst van de landbouw. Belangrijk daarbij is de vraag of we door moeten gaan naar een steeds modernere landbouw op steeds grotere bedrijven of dat we de richting op moeten van maatschappelijke verbreding. Die vraag werkt al vele jaren splitsend. Tegenstellingen verharderen en discussies krijgen het karakter van een loopgravenoorlog.

Vanuit de bestuurlijke top van de landbouw is de keuze helder. We hebben door middel van nieuwe technologie een uiterst moderne landbouw bereikt. Die ontwikkeling moet doorgaan. We moeten vertrouwen op nieuwe technologie en als die problemen veroorzaakt, zoals mestoverschotten, dan zal nieuwe technologie die problemen zeker oplossen. Die lijn wordt krachtig ondersteund door een aantal politieke partijen zoals CDA en VVD. Schaalvergroting moet doorgaan. Alleen zo kan de kostprijs in de hand worden gehouden en kunnen we onze export op peil houden.

Overheidssubsidies

Op dat beeld valt het nodige af te dingen. Een puur economisch perspectief betekent een verarming van de potentie die de landbouw heeft in maatschappelijk opzicht. Een aantal voorbeelden. Wanneer de nadelige effecten van een intensieve landbouw op natuur, op water, bodem en lucht worden meegerekend en de kosten voor herstel ervan in rekening zouden worden gebracht, zou dat het failliet betekenen van de intensieve veehouderij. Het exportsucces van de intensieve veehouderij is mogelijk omdat allerlei kosten worden afgewenteld op onze omgeving. Daarnaast is er geen sector die zozeer profiteert van overheidssubsidies en gunstige fiscale regelingen als de landbouw. Ook springt de overheid bij wanneer er weer eens een dierziekte is uitgebroken. De lijst is eindeloos.

Blind en doof

Men heeft daarentegen geen oog voor de nadelen van een veel te intensieve landbouw in een dichtbevolkt land. Men is ziende blind en horende doof. Krampachtig houdt men ook in de politiek vast aan een beeld dat achterhaald is, enkel omdat men bang is stemmen te verliezen bij komende verkiezingen.

Stilstand is achteruitgang. Maar ze worden overstemd door diegenen voor wie meer nooit genoeg is en groter nooit groot genoeg. De sector is niet meer in staat tot zelfcorrectie.

De landbouw slaat zich op de borst omdat men zo modern en vernieuwend is, maar wat denkbeelden betreft houdt men vast aan het verleden. In plaats daarvan moeten we meer oog krijgen voor de rijkdom van de landbouw in maatschappelijk opzicht. Landbouw als ontmoeting met de natuur die enorme potentie heeft voor de aanpak van maatschappelijke problemen.

Zorglandbouw bijvoorbeeld. Daarmee zou de landbouw zichzelf ook bevrijden van de economisch gedreven jachtigheid die haaks staat op natuurlijke processen. Het bedekken van grote percelen buitengebied met plastic in het voorjaar is economisch begrijpelijk, maar landschappelijk weinig fraai. Of denk eens aan het intense leed aan de vele keukentafels wanneer moest worden besloten tot bedrijfsbeëindiging omdat men de ratrace niet kan volhouden.

Geen zelfcorrectie

Ik spreek ondernemers, ook jongeren, die zelf aangeven dat de schaalvergroting geen eindpunt heeft en zo niet kan doorgaan. Maar men heeft vaak geen keuze. Stilstand is achteruitgang. Maar ze worden overstemd door diegenen voor wie meer nooit genoeg is en groter nooit groot genoeg. De sector is niet meer in staat tot zelfcorrectie. Het is triest en merkwaardig dat partijen die zich beroepen op verantwoord omgaan met de schepping eenzijdig kiezen voor louter economische belangen. Daardoor werkt men mee aan toenemende vervreemding tussen landbouw en maatschappij. Het is mijn vaste overtuiging dat de omslag naar een circulaire landbouw die de economische, de ecologische en de sociaal-culturele waarde van de landbouw respecteert, bevrijdend zal werken en ruimte biedt voor het maken van nieuwe ontwerpen voor de landbouw.

Dan ben je pas echt modern en in ieder geval veel meer toekomstgericht dan wanneer je enkel het verleden verdedigt.

Thieu Wagemans uit Leudal is landbouweconoom